

---

## V. OSOBNOSTI ASTRONOMIE, GEODÉZIE A KARTOGRAFIE

---

# Astronom, matematik a zeměměřič František Kodeš (1761–1831)

ALEXANDR DRBAL

---

### KLÍČOVÁ SLOVA

*František Kodeš z Treuenhorsta, astronomie, matematika, praktická geometrie, Češi na Ukrajině, zeměměřičtví a katastr na západní Ukrajině*

Mezi renomované profesory matematiky rakouské monarchie konce 18. a počátku 19. století, kteří působili v hlavním městě jedné z rakouských provincií, Království Haličském a Vladimířském, Lvově (něm. Lemberg; lat. Leopoldis, ukr. Lviv, dnes Ukrajina), patří český astronom, matematik, zeměměřič a oblíbený pedagog František Kodeš z Treuenhorsta (něm. Franz Kodesch von Treuenhorst, lat. Francisco Kodesch de Treuenhorst, pol. Franciszek Kodesch z Treuenhorstu), který se narodil 3. srpna 1761 v Náchodě [4, 6, 9, 14, 18, 23, 29, 47].

### VZDĚLÁNÍ

Studoval na státní škole v Náchodě (**obr. 2**) a na gymnáziu v klášteře Řádu svatého Benedikta v Broumově (dnes okres Náchod). Později studoval matematiku, praktickou geometrii a astronomii na Filozofické fakultě Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze v letech 1782–1787, kterou absolvoval obdržением doktorátu filozofie (Doktor der Weltweisheit). Jeho učiteli byli známí čeští matematici profesori Jan Tesánek (1728–1788) a Stanislav Vydra (1741–1804), a také astronom Antonín Strnad (1746–1799), třetí ředitel Klementinské hvězdárny v Praze založené r. 1751. Prof. A. Strnad byl také rodákem z Náchoda a je pravděpodobně, že měl vliv na výběr vyššího matematického vzdělání F. Kodeše. A. Strnad je znám tím, že v r. 1775 zahájil v Klementinu nejdelší souvislou a nepřetržitou řadu meteorologických pozorování na světě, která pokračuje i v současnosti. [4, 5, 37, 39].



*Fr. Kodesch*

**Obr. 1** Prof. Dr. František Kodeš z Treuenhorsta (1828) [17]

Na Karlo-Ferdinandově univerzitě studoval současně s Aloisem Martinem Davidem (1757–1836),<sup>1</sup> členem Řádu premonstrátských řeholních kanovníků (od r. 1780), teologem, budoucím významným astronomem, kartografem a čtvrtým ředitelem Klementinské hvězdárny v Praze (1795–1833). A. M. David byl též členem (od r. 1795) Královské české společnosti nauk, jejím tajemníkem (1806–1831)

<sup>1</sup> KULIK, Jakub Philip, *Biographie des Martin Alois David*. Prag, Gottlieb Haase Söhne, 1837, 23 s.; Katolický řád premonstrátských řeholních kanovníků nebyl mnišským řádem.

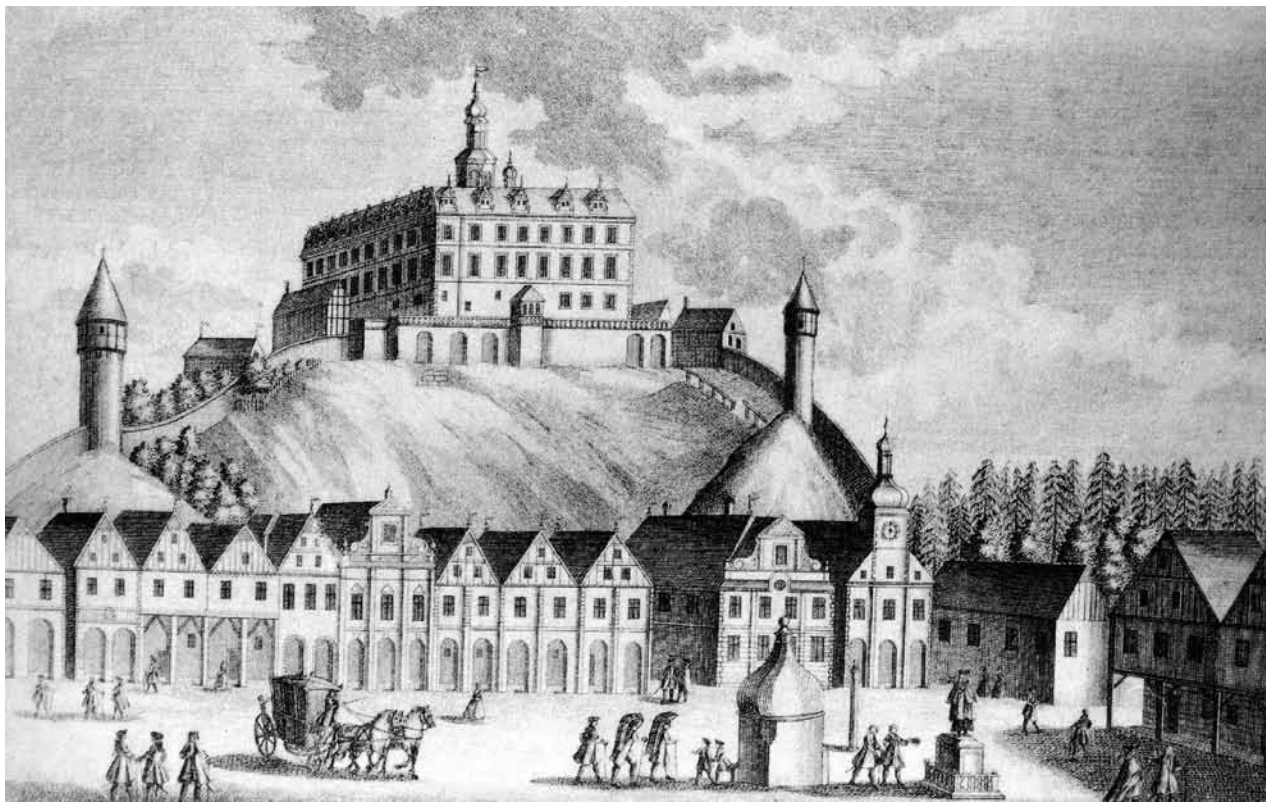
a ředitelem (1832–1833). Kodeš s ním pak udržoval celoživotní přátelské vztahy. A. M. David je považován za zakladatele geodetické astronomie.

### PRVNÍ LVOVSKÉ OBDOBÍ

Hned po skončení Karlo-Ferdinandovy univerzity se přihlásil do výběrového řízení na obsazení místa profesora čisté a aplikované matematiky na c. k. Josefínské univerzitě (JoU), (něm. Kaiserlichen und königlichen Josephinischen Universität) ve Lvově, které v r. 1785 opustil známý rakouský matematik a zeměměřič prof. Ignaz von Rain (1737–1807?). Ve výběrovém řízení zvítězil a 15. srpna téhož roku byl ve věku 26 let jmenován profesorem osobně císařem Josefem II. Zastával tam také volitelné funkce na Filozofické fakultě a univerzitě. V letech 1789–1804 byl děkanem Filozofické fakulty a v akademickém roce 1804/1805 rektorem univerzity. V akademickém roce 1799/1800 byl prorektorem univerzity za rektora, českého šlechtice, Josefa Františka hraběte Swéerts-Sporcka (něm. Joseph Franz Graf von Swéerts-Sporck), (1756–1823). Kromě toho, zastupoval Filozofickou fakultu JoU v tzv. Consensus studiorum, něm. Studien-Consensus (1792–1802) – zprostředkovatelské instituci mezi Senátem univerzity a Rakouskou dvorní kanceláří (něm. *Österreichische Hofkanzlei*) [4, 13, 33, 39, 47].

Během tohoto období se také podílel na veřejném životě města a univerzity. Je známo, že po založení JoU již v r. 1784 se několik významných představitelů kolegia profesorů JoU stalo členy Lvovské zednářské lóže „Phoenix zur runden Tafel“ (existovala v letech 1782–1785). Ovšem již v r. 1785 kvůli nespokojenosti s její prací ji opustili a založili zednářskou lóži reformního směru „Zur aufrichtigen Freundschaft“ (K upřímnému přátelství). Velmistrem lóže se stal profesor orientálních jazyků a hermeneutiky Starého zákona Dr. Ignác Aurelius Fessler (1756–1839), známý také jako teolog, filozof, historik a spisovatel. Lóže působila na základě tzv. „Fesslerova systému“, jehož složky nebyly stupně zasvěcení, ale stupně znalosti, kromě toho byl snížen na minimum počet zednářských obřadů. V r. 1787 do lóže byl přijat také F. Kodeš. Členové lóže se scházeli v paláci hrabat Zamojskich, který dnes neexistuje (na jeho místě se nyní nachází Lvovská oblastní vědecko-pedagogická knihovna; ul. Zelená č. or. 24). Lóže zanikla v r. 1795 v souvislosti s úplným zákazem svobodného zednářství v rakouské monarchii císařem Františkem II. [4, 13, 41].

Kodeš se oženil r. 1795 s krajankou Františkou Čermákovou (?–1831), dcerou poradce Hospodářské komory Lvova Josefa Čermáka. V rodině se narodil syn Josef (kol. 1796–1830), který se stal doktorem práva a sloužil jako vedoucí oddělení magistrátu ve městě Brody (dnes



Obr. 2 Náchod (1740), mědirytina Johanna Georga Ringleho (1691–1761) podle kresby Friedricha Bernarda Wernera (1690–1776), (cs Wikipedia)



**Obr. 3** Krakov, budova první hvězdárny Jagellonské univerzity (tzv. Collegium Śniadeckiego)

okresní město Lvovské oblasti) a poté jako poradce c. k. šlechtického soudu ve Lvově. Manželkou syna se stala dcera celního inspektora Carla Harwikka. V Brodech se v rodině syna narodila dcera Olympie, která zemřela jako dítě (1827) a byla tam pohřbena na multi-konfesionálním hřbitově. V r. 1828 již ve Lvově se v rodině syna narodila druhá dcera [4, 13, 39, 40, 47].

Na začátku 19. století v důsledku napoleonských válek (1803–1815) zažila rakouská monarchie velkou hospodářskou krizí, takže císař byl nucen přistoupit k provedení přísných ekonomických reforem ve všech odvětvích, včetně vysokoškolského vzdělávání. Z tohoto důvodu bylo rozhodnuto o snížení počtu vysokých škol v monarchii. Týkalo se to také JoU ve Lvově, která podle patentu císaře Františka II. byla přenesena 9. 8. 1805 do Krakova a sloučena s Krakovskou akademií (KrA). Ta byla založena 12. 5. 1364, od r. 1817 se stala Jagellonskou univerzitou (JaU). Ve Lvově na základě JoU bylo 3. 11. 1805 založeno c. k. Lyceum (něm. Lycäum, později Lyceum), tedy vysoká škola nižšího stupně. Lyceum již nemělo právo volit děkany a udělovat doktorské hodnosti v oboru filozofie a teologie, ale mělo stejné fakulty a předměty se přednášely v univerzitním obsahu. Kromě toho byl zmenšen počet kateder a sníženy platy profesorů. Katedra čisté a aplikované matematiky

prof. F. Kodeše byla sloučena s katedrou praktické matematiky (geometrie) jeho krajana Jana Holfelda (1748–1814), rodáka z Poděbrad, který se stal vedoucím sloučené katedry pod názvem „Katedra výpočetní matematiky a praktické geometrie“ a převzal také přednášky všech kurzů katedry F. Kodeše [3, 4, 5, 13, 38].

#### **KRAKOVSKÉ OBDOBÍ**

Sám prof. F. Kodeš a řada dalších profesorů JoU byli přesunuti na JaU v Krakově. Na univerzitě byl vedoucím katedry matematiky (až do konce akademického roku 1808/1809) a ředitelem astronomické observatoře (1805–1807) (**obr. 3**). Přednášel tam čistou matematiku a praktickou geometrii. Kromě toho byl jednou zvolen děkanem Filozofické fakulty (1806) a jednou rektorem (akademický rok 1808/1809) JaU. Předchůdcem prof. F. Kodeše na katedře a v astronomické observatoři byl známý polský astronom, matematik a filozof, zakladatel a první ředitel astronomické observatoře (1792–1803) prof. Jan Chrzciel Władysław Śniadecki (1756–1830), který se z politických důvodů přesunul na univerzitu ve Vilniusu (v letech 1803–1831 – Císařská Vilniuská univerzita, Ruské císařství, dnes Vilnius universitas, Litva) [1, 4, 12, 34, 38].

Lze poznamenat, že prof. F. Kodeš přišel na univerzitu, která již měla 170letou tradici výuky praktické geometrie. Již na konci 14. století se v Krakově objevila rukopisná učebnice *Explicit Practica Geometriae* anonymního autora, pravděpodobně z univerzitního prostředí. V polovině 15. století začal Marcin z Žurawicy (ukr. Martyn z Žuravyci; kol. 1422–1460),<sup>2</sup> vynikající astronom, matematik a lékař, rodák z obce Žurawica (7km na sever od Przemyslu), jako první přednášet praktickou geometrii v KrA, pak se objevil ručně psaný konspekt jeho přednášek *Geometria Regis*, zapsaný jeho studenty. V r. 1566 vyšla první učebnice z geodézie *Geometria to jest Miernicka nauka* v polském jazyce profesora matematiky JaU Stanisława Grzepskiego (lat. Grsepsius, Stanislaus), (1524–1570). 2. 4. 1631 byla podle návrhu významného polského matematika, astronoma, zeměměřiče, teologa a lékaře, profesora JaU Jana Brožeka (lat. Broscius, Cureloviensis; 1585–1652) založena polským šlechticem Adamem Strzałkou z Rudze erbů vlastního nebo Ostoja (kolem 1585–1634) první v Polsku a ve slovanských zemích mimořádná katedra praktické geometrie. V letech 1635–1636 na katedře působil prof. J. Brožek, autor téměř 30 vědeckých prací a příruček, zejména *Geodesia distantiarum sine instrumento* (1610), *Dissertatio astronomica* (1616), *Dissertatio de cometa Astrophili* (1619), *Arithmetica integrorum* (1620), *Apologia pro Aristotele et Euclide* (1652) a dalších. Je známo, že v r. 1639 sám J. Brožek založil nadaci, jejímž cílem bylo platit studentům stipendia, zvýšit platy profesorům a zakoupit pro katedru nové geodetické přístroje. Katedra pak působila do reformy JaU, kterou provedl krakovský kanovník Hugo Kołłątaj erbů Kotwica (1750–1812)<sup>3</sup> v rámci Národní vzdělávací komise (pol. Komisja Edukacji Narodowej; 1777–1780). Studium na katedře prošel také předchůdce prof. F. Kodeše prof. J. Ch. W. Śniadecki. Po F. Kodešovi se vedoucím katedry a ředitelem astronomické observatoře stal

<sup>2</sup> Marcin z Žurawicy studoval na univerzitách v Praze (1445), Lipsku, Padově a Bologně. Po r. 1459 založil na KrA katedru astrologie (praktické astronomie) a je považován za „otce krakovské astronomie“. Na katedře studovali významné osobnosti, např. Marcin Bylica (1433–1493), který v letech 1467–1472 přednášel na bratislavské Akademii Istropolitane, a v letech 1491–1494 Mikuláš Kopernik (1473–1543). Učitelem M. Kopernika mohl být profesor Jurij Drohobyč, který v letech 1487–1494 přednášel v KrA astronomii a medicínu; MATVIŠYN, Jaroslav, Martyn iz Žuravyci (15. století) na zori Halyč'koi astronomii. In: *Ukrajins'ke nebo. Studiji nad istorijeu astronomiji v Ukrajin: Zbirnyk naukovych prac'*. Ed. Oleh Petruk. Lviv, Instytut prykladnych problem mekhaniky i matematyky im. Ja. S. Pidstryhača NAN Ukrajin, 2014, ISBN 978-966-02-7386-3, s. 455–489 (767 s.). ISAJEVYČ, Jaroslav, Jurij z Drohobyča. In: *Ukrajins'ke nebo Studiji nad istorijeu astronomiji v Ukrajin: Zbirnyk naukovych prac'* / Ed. Oleh Petruk. Lviv, Instytut prykladnych problem mekhaniky i matematyky im. Ja. S. Pidstryhača NAN Ukrajin, 2014, ISBN 978-966-02-7386-3, s. 490–507 (767 s.).

<sup>3</sup> H. Kołłątaj byl polský osvicenský kněz, politik, myslitel, dějepisec, geolog, zeměpisec, vysokoškolský pedagog, rektor JaU a také spoluautor Ústavy Polska z 3. května 1791, první evropské demokratické ústavy.



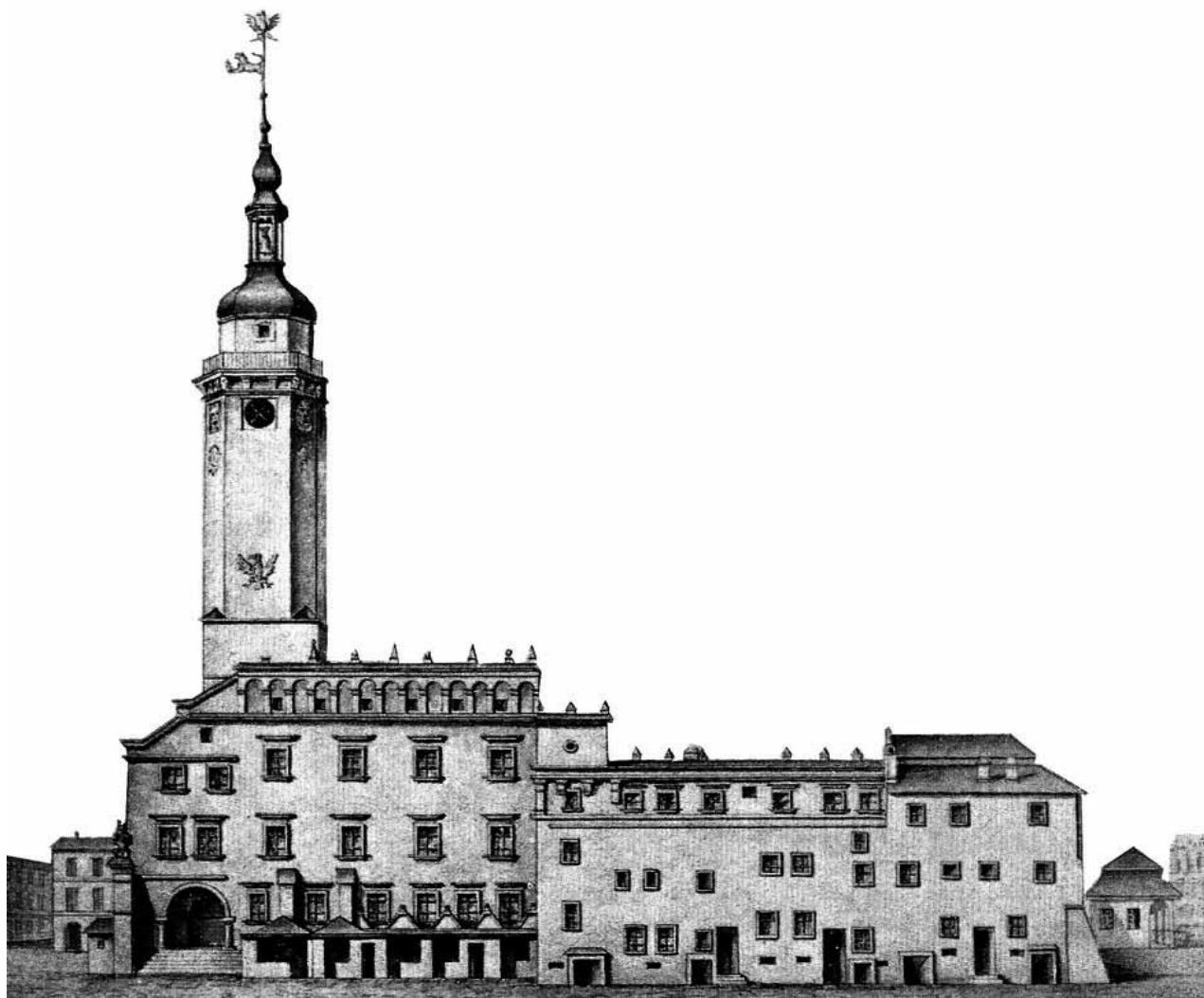
Obř. 4 Wacław Michał Zaleski erbů Dołęga – řák prof. F. Kodeše (pl Wikipedia)

významný rakouský astronom prof. Joseph Johann von Littrow (1781–1840)<sup>4</sup> [4, 38].

## DRUHÉ LVOVSKÉ OBDOBÍ

V r. 1809 se Krakov řipojil k Varřavskému vévodství, které založil v r. 1807 francouzský císař Napoleon I. Vévodství bylo vazalem Francie a v unii se Saskem. Prof. F. Kodeš toto řipojení nepřijal, a proto požádal ministerstvo kultu a vyučování ve Vídni o řeložení do Lvova. Vzhledem k tomu, že v Lyceu tehdy nebyla volná katedra, dočasné bydlel se svou rodinou a pracoval v různých místech císařství, zejména ve Starém řączci (nyní Polská republika), Ołomouci, Vídni, Náchodě a Lvově. Ve Starém řączci vykonával také astronomická pozorování a ve Lvově se podílel na

<sup>4</sup> Littrow, Joseph Johann von (\* 13. 03. 1781, Horřovský Týn, něm. Bischofteinitz; dnes okres Domařlice, Česká republika, † 30. 11. 1840, Víděň), rakouský astronom a pedagog. Dopisující řlen Petěrburgské akademie věd (1813). Vystudoval právo a teologii na Karlo-Ferdinandově univerzitě v Praze (1799–1803) a samostatně astronomii a matematiku. Působil jako vedoucí katedry matematiky a ředitel astronomické observatoře 1808–1810 JaU, vedoucí katedry matematiky Kazaňské univerzity v Ruském císařství (1810–1816), kde založil astronomickou observatoř (1814), a ředitel astronomické observatoře v Budě (1816–1819) a ve Vídni (1819–1840). Autor řetných vědeckých a populárně vědeckých prací, např. *Theoretische und praktische Astronomie* (1821–1827), *Die Wunder des Himmels* (1834–1836), *Atlas des gestirnten Himmels* (1839) aj.



Obr. 5 Jerzy Grzymała Głogowski (1777–1838), jižní fasáda Lvovského magistrátu (před r. 1826) (pl Wikipedia)

mapování města. Nakonec 1. 5. 1813 byl zvolen vedoucím katedry výpočetní matematiky. V akademických letech 1815/1816 a 1816/1817 zastával volitelnou funkci rektora Lycea. Lze také poukázat na zajímavost, že prof. F. Kodeš byl posledním rektorem jak JoU, tak i Lycea před jeho zrušením nebo reorganizací [4, 13, 47].

Terénní cvičení studentů z praktické geometrie nejčastěji prováděl v parku Jablonowských (viz mapa z r. 1750 v práci [2], nyní je to přibližně náměstí Jevhena Petruševyče ve Lvově). Popis tohoto místa té doby uvádí známý ukrajinský historik akademik Ivan Krypjakevč (1886–1967) v knize *Istoryčni prochody po Lvovi* (viz vyd. 1932 a 1991). Vzpomíná na toto místo a pěší přechod k němu od univerzity skupiny studentů spolu s prof. F. Kodešem také jeho nejznámější žák Waclaw Michał Zaleski (viz dále) [2, 4, 20, 46, 47].

Když na začátku r. 1816 začal ve Lvově proces vytvoření reálné školy (zal. 7. 3. 1816; nyní Národní univerzita Lvivska polytechnika), se předpokládalo, že prof. F. Kodeš tam bude vyučovat matematiku. Nicméně se to nestalo, protože ve stejné době císař František II. zahájil přípravu k obnovení na základě Lycea univerzity. Oficiální otevření univerzity pod názvem c. k. Františkova univerzita ve Lvově (FrU), (něm. K. K. Franzens-Universität zu Lemberg) se konalo dne 4. 11. 1817 v zasedací síni Konsistoria (Senátu) Lycea v ul. Krakovské č. p. 78.<sup>5</sup> Katedra prof. F. Kodeše

<sup>5</sup> Sídlo pro univerzitu vybral osobně ve Lvově v r. 1783 císař Josef II. Stal se jim bývalý areál kláštera trinitářů z kostelem Nejsvětější Trojice (vyst. v l. 1703–1731), který v též roce přestavěl prof. Dr. J. X. Liesganig [8]. Pak v areálu sídlila JoU (1784–1805), Lyceum (1806–1817) a FrU (1817–1848). Sídlo FrU bylo zničeno v důsledku bombardování rakouskou armádou v průběhu „Jara národů“ 2. 11. 1848. V letech 1878–1898 byl na základech kostela Nejsvětější Trojice vystaven kostel Proměnění Páně Ukrajinské řeckokatolické církve (ukr. „Церква Преображення Господнього“, dnes ul. Krakovská 21).

přežila další reorganizace univerzity bez větších změn a on pak byl ještě dvakrát (1824, 1829) zvolen děkanem Filozofické fakulty FrU [4, 13, 15, 46].

Je také známo, když v r. 1829 ve Vídni zemřel známý matematik profesor Ignaz Appeltauer (1768–1829), byl F. Kodeš pozván, aby se ujal jeho funkce na Vídeňské univerzitě. Toto pozvání odmítl s odůvodněním, že „zestárl v prostředí haličské mládeže a v jejím prostředí si přeje zemřít“ [4, 47].

Mezi jeho nejlepší žáky patřil v letech 1819–1821 již zmiňovaný polský šlechtic a rakouský politik, matematik, zeměměřič, spisovatel, literární kritik, folklorista, právník, pedagog a spolupracovník Wacław Michał Zaleski erbu Dołęga (1799–1849) (**obr. 4**), známý také pod pseudonymem Wacław z Oleska, později autor známého ve slovanském světě díla *Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego* (1833). Tohoto studenta považoval prof. F. Kodeš za matematický talent. Po absolvování filozofických studií pokračoval W. M. Zaleski v právnických studiích, které absolvoval v r. 1825. Pak začal pracovat v guberniálním ředitelství a pokračoval také ve vyučování matematiky na částečný úvazek až do července 1827. Po úmrtí prof. F. Kodeše napsal vzpomínky na svého učitele, kde zaznamenal „S kým ze studentů se blíž seznámil a koho si pak oblíbil, zajímal se o jeho soukromý život, radil, finančně podporoval, podílel se na zprostředkování doučování [v šlechtických rodinách – A.D.] atd. V tomto případě přišel, vzal se sebou a vedl do cíle (např. ke knížatům Lubomyrskim a Jabłońskim – A.D.), kde osobně doporučil. Já jsem sám s ním několikrát chodil. Za ne jeden rok mého podporování během studia já mu dlužím za jeho zvláštní milosrdenství, které s vděčností veřejně uznávám.“ [4, 13, 15, 28].

Prof. F. Kodeš zemřel 11. června 1831 během epidemie cholery ve Lvově (1830–1831) 40 dní po smrti syna Josefa (1. 5. 1831) a 3 dny po smrti manželky Františky (8. 6. 1831). Předpokládalo se, že byl pohřben na Stryjském hřbitově ve Lvově, kde tehdy pohřbívali zemřelé během epidemie. Ale v r. 2017 byl jeho hrob objeven na starobylém Lyčakivském hřbitově (pole 20), ve kterém byl také pohřben jeho syn Josef s manželkou Marií. Jednalo se o jednu z 2 621 obětí této epidemie ve Lvově. Z celé rodiny Kodešovy zůstala jen druhá dcera jeho syna, jejíž osud není známý [4, 13, 39, 47].

Autorem nekrologu byl jeho kolega z Filozofické fakulty profesor politologie a práva Dr. Michael Franz Stöger (1796–1834), který jako epigraf k němu použil znělku z poezie významného německého básníka Johanna Christophha Friedricha von Schillera (1759–1805) *Elegie na smrt mladého muže* (něm. Elegie auf den Tod eines Jühdlings) [4, 39].



**Obr. 6** Otisk razítka Krakovské vědecké společnosti [14]

#### VĚDECKÁ A PEDAGOGICKÁ ČINNOST

Prof. F. Kodeš byl autorem příručky z matematiky ve 2 dílech (viz dále známou jeho bibliografii) *Elementa mathesis purae in usum juventutis Academicae Galicianae conscripta* (Prvky čisté matematiky pro akademickou haličskou mládež) (Viennae et Tergesti, 1802, 1818, 1820, 1829) (**obr. 8**), pojednání z astronomie v *Abhandlungen der Königlich-Böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften* (Pojednání Královské české společnosti nauk) (**obr. 7**), kde jsou publikovány výsledky jeho pozorování v Starém Sączu, Krakově a Lvově. Např. jsou publikovány výsledky pozorování slunečního zatmění 16. června 1806 a zatmění družic Jupitera (1806) pomocí dvoustupého achromatického dalekohledu Dollonda v astronomické observatoři JaU v Krakově. Co se týká Lvova, kde tehdy astronomická observatoř neexistovala, astronomická pozorování prováděl prof. F. Kodeš z galerie osmiboké renesanční věže magistrátu výšky 58 m (postaveno r. 1619; architekt Andreas Berner (1555–1626) (**obr. 5**) s dalekohledem (refraktorem) Fraunhofer ohniskové vzdálenosti 48 palců (121,92 cm). Z nich byly publikovány výsledky určení zeměpisné šířky Lvova (5. 4. 1814,  $\varphi$  49° 50' 2"), pozorování zatmění družic Jupiteru (1818–1821), zatmění Měsíce (1819), konjunkce Měsíce a Jupiteru (1820) apod. [4, 39].

V osmdesátých letech 20. století provedl analýzu prvního vydání příručky F. Kodeše *Elementa mathesis purae* docent Drohobyčského pedagogického institutu (nyní Drohobyčská státní pedagogická univerzita Ivana Franka) J. P. Morokiško, CSc., který zdůraznil, že příručka byla první tištěnou učebnicí z matematiky pro haličské studenty,

kteřá kromě aritmetiky a geometrie zahrnovala také teorii čísel a algebru. F. Kodeš uvedl do těchto kurzů výrazy „s písmeny“, zdůvodnil a zobecnil pravidla a zákony algebry, uvedl důkazy vět. Učebnice se pozitivně lišila od ostatních tehdejších učebnic tím, že všechna pravidla v ní byla opodstatněná a věty dokázané. Některá řešení byla představena jiným způsobem než to udělali jeho předchůdci a současníci, René Descartes (1596–1650), Pierre de Fermat (1601–1665), Christian von Wolf (1679–1754) a Leonhard Euler (1707–1783). Některé příklady a způsoby výpočtu F. Kodeš převzal, jak sám zdůraznil, od L. Eulera [4, 27].

Pro zeměměřiče je nejzajímavější druhý díl, který sám autor nazval *Geometrie*, ve kterém se zabývá různými geometrickými útvary a jejich matematickým řešením. Při tom se odkazuje nejen na díla L. Eulera, ale také na učebnici praktické geometrie německého astronoma a zeměměřiče Johanna Tobiase Mayera (1752–1830) *Gründlicher und ausführlicher Unterricht zur praktischen geometrie* (vydání 1778–1783, 1795, 1802), podle které sepsal konspekt (nebyl publikován!) a přednášel kurz praktické geometrie schváleného Ministerstvem kultu a vyučování ve Vídni podle vyučovacího programu, ale také na knihu rakouského astronoma a zeměměřiče Josepha Xavera Liesganiga (1719–1799) *Dimensio graduum Meridiani Vienensis et Hungarici, augustorum jussu et auspiciis suscepta* (Vindobonae, 1770), kde se uvádějí výsledky astronomických a geodetických prací na Vídeňském a Uherském poledníku [4, 5, 7, 8, 16, 24, 39, 47].

Současníci J. X. Liesganig a F. Kodeš se pravděpodobně dobře znali, protože F. Kodeš byl dobře obeznán s pracemi J. X. Liesganiga, zejména s výsledky jeho stupňových měření nejen na Vídeňském a Uherském poledníku, ale také na Lvovském poledníku. Z tohoto pohledu není překvapivé, že vstoupil do polemiky s bývalým asistentem J. X. Liesganiga ve Lvově, německým astronomem a zeměměřičem Franzem Xaverem von Zachem (1754–1832), který publikoval neúplně objektivní kritiku činnosti J. X. Liesganiga, zejména co se týká astronomických přístrojů a astronomických pozorování ve Lvově. Polemika byla publikována v němčině ve čtvrtletníku *Monatliche Correspondenz zur Beförderung der Erd- und Himmelskunde* (1801) a pak v překladu do polštiny v měsíčníku *Nowy Pamiętnik Warszawski* (1804) [4, 25, 44, 45].

Známé jsou publikace prof. F. Kodeše také ve Lvovských periodických vydáních, např. v *Lemberger Zeitung* (27. 9. 1816), kterou vydával Joseph Schneyder dvakrát až třikrát na týden [4].

O úrovni jeho vědeckých prací svědčí odkazy ve spisech jiných vědců. Např. na práci *Abhandlungen über die*

*Zinsrechnung* (1800), odeslanou prof. F. Kodešem s autogramem profesoru Jakubu Filippu Kulikovi do Prahy, který se na ni odkazuje v příručce *Lehrbuch der höheren Analysis* (Praha, 1831). Už v naší době připomněl prof. F. Kodeš a jeho matematické práce ve své monografii *Lwowska Szkoła Matematyczna* (2007) prof. matematiky Univerzity ve Vratislavi (dnes Wrocław, Polská republika) Roman Duda [4, 5, 10, 22, 29].

#### POCTY A TITULY PROFESORA F. KODEŠE

Za zásluhy o rozvoj vědy a vzdělání na JaU v Krakově, Lycea a FrU ve Lvově a věrnost rakouské monarchii, kterou prokázal zejména v Krakově, byl F. Kodeš oceněn následujícími vyznamenáními:

#### 1813, 9. května

Udělení Velké čestné zlaté medaile civilní třídy s řetězem (něm. Goldene Civil-Ehren-Medaille mit der Kette). Slavnost se konala v zasedací síni Senátu Lycea v druhém patře (ul. Krakovská čp. 78) za hojné účasti studentů a profesorů. Medaili předal gubernátor Království Haličského a Vladimířského hrabě Johann Peter von Goëss (1774–1846). S pozdravným proslovem vystoupil ředitel filozofických studií Lycea (1807–1823) Julius Hütter Ritter von Hüttersthal, pak s poděkováním *Dankrede für dessen Dekorierung mit einer goldenen Ehrenmedaille* F. Kodeš [4, 13, 26, 30, 31, 39, 47].

#### 1815, květen

Udělení titulu c. k. poradce [13, 39, 47].

#### 1818, 15. června

Zvolení dopisujícím členem Krakovské vědecké společnosti (pol. Towarzystwo Naukowe Krakowskie; zal. 25. 2. 1816), předchůdkyni Akademie dovedností (pol. Akademia Umiejętności; zal. r. 1872. Zahájila činnost 7. 5. 1873. Od r. 1919 dosud Polská Akademie dovedností) (**obr. 6**) [4, 14].

#### 1822, 29. července

Slavnostní instalace portrétu F. Kodeše v zasedací síni Senátu univerzity, jeho autorem byl známý rakouský malíř Karl Gottlieb Schweikart (1772–1855). Na slavnosti s pozdravným proslovem *Reden, welche bei der feierlichen Aufstellung des Bildes D. H. Franz Kodesch... gehalten wurden* vystoupil jeho krajan, profesor klasické literatury a řecké filologie Filozofické fakulty Dr. Ignác Jakub Pollák (1785–1825). Pak s poděkováním *Gegenrede auf die Rede des Herr Prof. Pollak bei Aufstellung seines Bildes* vystoupil F. Kodeš. Z tohoto portrétu byla v r. 1828 v tiskárně

# Abhandlungen

der kbnigl.

böhmischen Gesellschaft

der

Wissenschaften.

Dritter Band.

---

Von den Jahren 1806, 7, 8, 10, 11.

---

---

Prag 1814,  
gedruckt bei Gottlieb Haase,  
böhmisch-königlichem Buchdrucker.

**Obr. 7** Titulní list „Pojednání KČSN“ *Abhandlungen der Königlichen Böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften*, Bd. 3. Prag, 1814, (NK ČR)

Ivovského vydavatele Piotra Pillera (1801–1874) vytištěna litografie (**obr. 1**), vytvořená Ivovským malířem a litografem Josephem Haarem (1795–1840). V současné době je známo jen několik kopií této litografie, které se uchovávají v knihovnách a soukromých sbírkách Lvova, Polska a Rakouska. Samotný portrét byl pravděpodobně zničen během požáru univerzity, který vznikl jako důsledek dělostřeleckého ostřelování Lvova rakouským vojskem během tzv. „Jara národů“ 2. listopadu 1848. Mimochodem, na litografii je F. Kodeš zobrazen v uniformě, která byla zavedena v císařství r. 1814 pro profesory univerzit a lyceí, se všemi vyznamenáními [4, 13, 17, 32, 35, 39].

## 1823, 26. září

Povyšení do šlechtického stavu s predikátem „z Treuenhorsta“ (něm. „von Treuenhorst“) císařem Františkem II. [13, 39, 42, 43, 47].

# ELEMENTA MATHESIS PURAE

IN USUM

JUVENTUTIS ACADEMICAE

GALICIANAE

CONSCRIPTA

A

*Francisco Kodesch,*

SACRAE CAESAREO-REGIAE ET APOSTOLICAE  
MAJESTATI A CONSILIIS, PHILOSOPHIAE DOCTORE,  
ET IN CAESAREO-REGIA FRANCISCEA SCIENTIARUM  
UNIVERSITATE LEOPOLITANA MATHESIS PURAE  
PROFESSORE PUBLICO ET ORDINARIO.

---

TOMUS II.

---

VIENNAE ET TERGESTI.

Apud Josephum Geistinger, 1820.

**Obr. 8** Titulní list práce F. Kodeše *Elementa mathesis purae* (Tomus II. 1820) – (NK ČR)

## VYUČOVÁNÍ PRAKTICKÉ GEOMETRIE VE LVOVĚ PO

### F. KODEŠOVI

Po úmrtí F. Kodeše přednášel matematiku a praktickou geometrii na univerzitě na částečný úvazek od 15. 10. 1831 do února 1832 adjunkt W. M. Zaleski a pak také na částečný úvazek, krajan F. Kodeše, rakouský fyzik Dr. August Kunzek Edler von Lichton (1795–1865).<sup>6</sup> Vyhlášeného výběrového řízení na obsazení volného místa vedoucího katedry se zúčastnilo 10 uchazečů: čtyři z Vídně, čtyři z Prahy, včetně rodáka ze Lvova, profesora matematiky UK v Praze Jakoba Philippa Kulika (1793–1863), profesora matematiky c. k. Lycea v Lublani (slov. Ljubljana, něm. Laibach) a dr. Leopolda Carla Schulze von Strassnitzki

<sup>6</sup> Kunzek Edler von Lichton, August (\* 28. 01. 1795, Klimkovice, něm. Königsberg; dnes okres Ostrava město, † 31. 03. 1865, Vídeň), rakouský fyzik, matematik, astronom, meteorolog a pedagog, doktor filozofie (1824), dopisující člen c. k. Akademie věd ve Vídni (1848) a člen c. k. Zemědělské společnosti ve Lvově. Působil jako profesor fyziky a aplikované matematiky c. k. Univerzity ve Lvově (1824–1847), kde také byl děkanem Filozofické fakulty (1827/1828) a rektorem (1832–1833), pak působil jako profesor c. k. Univerzity ve Vídni (1847–1865). Autor vědeckých prací *Die Lehre vom Lichte* (1833; 1852), *Leichtfassliche Vorlesungen über Astronomie* (1842), *Leichtfassliche Darstellung der Meteorologie* (1847) aj.



# ASTRONOM, MATEMATIK A ZEMĚMĚŘIČ FRANTIŠEK KODEŠ (1761–1831) ALEXANDR DRBAL

(1803–1852), uchazeče ze Štýrského Hradce (něm. Graz). Adjunkt W. M. Zaleski se jako guberniální úředník nemohl zúčastnit výběrového řízení. Vítězem řízení se stal prof. L. C. Schulz von Strassnitzki, který byl 24. 7. 1834 jmenován vedoucím katedry. Tento nejznámější rakouský matematik 19. století působil na katedře do 3. 4. 1838, kdy jako vítěz výběrového řízení obsadil katedru matematiky c. k. Polytechnického institutu ve Vídni (něm. k. k. Polytechnisches Institut in Wien, nyní Technische Universität Wien). Je znám jako autor četných vědeckých prací a učebnic a také tím, že jako první začal přednášet ve Lvově vyšší matematiku. Po jeho odchodu do Vídně přednášel matematiku a praktickou geometrii na univerzitě do r. 1840 na částečný úvazek znovu prof. A. Kunzek a také adjunkt Josef Koudelka. V r. 1838 bylo opět vyhlášeno výběrové řízení na obsazení volného místa vedoucího katedry, kterého se zúčastnilo 20 uchazečů. Mezi nimi byli profesori Karl Hummel (1801–1879)<sup>7</sup> z c. k. Lycea v Lublani, dr. Mathias Edler Hartmann von Franzenshuld (1807–1866) ze Štýrského Hradce, rodák ze Lvova dr. Stefan Ludwik Kuczyński (1811–1877) z univerzity v Innsbrucku a také bývalý vysokoškolský pedagog a úředník Dvorní stavební rady ve Vídni PhDr. Ignác Vojtěch Lemoch (1802–1875).<sup>8</sup> Kvůli tomu, že se s rozhodnutím o vítězi řízení protahovalo, mnozí se vrátili domů, např. I. Lemoch dočasně pracoval jako učitel matematiky na řeckokatolickém semináři při chrámu sv. Ducha ve Lvově. Vítěz řízení byl vyhlášen až v r. 1840. Stal se jím PhDr. I. Lemoch, který pak pracoval na katedře až do odchodu do důchodu v r. 1870. Je znám jako jeden ze zakladatelů Technické Akademie ve Lvově (od r. 2000 Národní univerzita Lvivská polytechnika) a jako autor první lvovské učebnice z praktické geometrie v němčině *Lehrbuch der praktischen Geometrie* (1849, 1857), která je

<sup>7</sup> Hummel, Karl (\*24. 10. 1801, Šatov, něm. Schattau, dnes okres Znojmo, Česká republika, †26. 01. 1879, Štýrský Hradec, dnes Rakouská republika), rakouský matematik, fyzik a pedagog, doktor filozofie. Několik let vyučoval matematiku jako nástupce L. C. Schulza von Strassnitzkého na Lyceu v Lublani. V letech 1850–1866 prof. fyziky na univerzitě ve Štýrském Hradci, děkan Filozofické fakulty (1855/56, 1859/60) a rektor (1867). Autor vědeckých prací *Die Ellipse, Hyperbel und die Parabel* (1834), *System der Mathematik: Die Geometrie* (1848), *Physische Geographie* (1855) aj.

<sup>8</sup> Lemoch, Ignác Vojtěch (\*7. 04. 1802, Netvořice, něm. Networschitz, dnes okres Benešov, †21. 08. 1875, Zoločiv, něm. Slotschow, dnes Lvivská oblast, Ukrajina), český a rakouský zeměměřič, matematik, pedagog, skladatel, jeden ze zakladatelů c. k. Technické Akademie ve Lvově – TA (1844) a Lvovské geodetické školy. Doktor filozofie (1830), univerzitní profesor (1840). Působil ve Vídni jako asistent katedry praktické geometrie c. k. Polytechnického Institutu (1830–1834), kde vedoucím byl prof. Dr. Simon Ritter von Stampfer (1792–1864), a úředník Dvorní stavební rady (1834–1838), pak ve Lvově profesorem matematiky a praktické geometrie c. k. Univerzity (1840–1870), kde byl děkanem Filozofické fakulty (1843, 1848, 1856 a 1858) a rektorem (1854/55). V letech 1847–1870 přednášel také na Technickém oddělu TA, kde vyučoval praktickou geometrii, topografické kreslení a prováděl 20denní letní geodetické cvičení v terénu. Tehdy byl učitelem budoucího profesora geodezie Dominika Zbrožka (1832–1889). Autor učebnice z praktické geometrie *Lehrbuch der praktischen Geometrie* (1849, 1857).

nyní digitalizovaná a dostupná na internetu [4, 5, 28, 47]. Na Technické Akademii ve Lvově byla otevřena katedra praktické geometrie 18. června 1871 pod názvem Katedra geodezie a sférické astronomie.

## ZÁVĚR

Český rodák František Kodeš z Treuenhorsta byl ve své době jedním z nejvýznamnějších matematiků a pedagogů rakouské monarchie, a proto si zaslouží úctu nejen na Ukrajině, na území, kde žil a pracoval, ale také ve staré vlasti [4].

## BIBLIOGRAFIE PROF. DR. FRANTIŠKA KODEŠE Z TREUENHORSTA

KODESCH, Franz, *Abhandlung über die Rechnung bei veränderten Zahlungsterminen*. Lemberg, Joseph Schnayder, 1826, 147 s.

KODESCH, F., *Abhandlungen über die Zinsrechnung*. Lemberg, Johann Joseph Piller, 1800, 117 s.

KODESCH, F., *Astronomische Beobachtungen auf der Sternwarte zu Krakau angestellt von Herr ..., Professor der Mathematik an der dasigen Universität*. In: *Abhandlungen der Königlichen Böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften*. Dritter Band, Physisch-mathematischer Teil - Zweite Sammlung astronomischer Beobachtungen von 1806 an verschiedenen Sternwarten / Hrsg. K. k. Astronom Franz de Paula Triesnecker. Prag, Gottlieb Haase, 1808, ISSN 1803-5779, s. 50-52 (860 s.). – [Poznámka: Každá část dílu má samostatné číslování].

KODESCH, F., *Astronomische Beobachtungen auf der k. k. Sternwarte zu Krakau angestellt von Herr ..., Professor der Mathematik mit einem zweifüßigen Dollond 1807*. In: *Abhandlungen der Königlichen Böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften*. Dritter Band, Physisch-mathematischer Teil - Dritte Sammlung astronomischer Beobachtungen an verschiedenen Sternwarten / Hrsg. K. k. Astronom Franz de Paula Triesnecker. Prag, Gottlieb Haase, 1808, ISSN 1803-5779, s. 49-50 (860 s.).

KODESCH, F., *Beobachtungen zur Bestimmung der Breite von Lemberg, angestellt von ..., Professor der Mathematik, mit einen 7söligen Spiegelsextanten von Troughton, einen Wasser oder Dueck-silber-Horizont, mit einem Dache vom russischen Frauenglas*. In: *Abhandlungen der Königlichen Böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften*. 8. Band, Physisch-mathematischer Teil - Astronomische Beobachtungen von den Jahre 1820 und 1821, an der k. k. Sternwarte zu Prag und zu Lemberg angestellt / Hrsg. Aloys David. Prag, Gottlieb Haase Söhne, 1823, ISSN 1803-5779, s. 81–89.

KODESCH, F., *Berfinsterungen der Jupiterstrabanten, beobachtet in Lemberg von Professor ... mit einem Frauenhoferschen Fernrohr, Objektiv 48 Zoll Brennweite, und Oeffnung 36 Linien baier. Maß*. In: *Abhandlungen der Königlichen Böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften*. 8. Band, Physisch-mathematischer Teil. Astronomische Beobachtungen von den Jahre 1820 und 1821, an der k. k. Sternwarte

zu Prag und zu Lemberg angestellt / Hrsg. Aloys David. Prag, Gottlieb Haase Söhne, 1823, ISSN 1803-5779, s. 90–95.

KODESCH, Francisco, *Elementa mathesis purae [in usum Juventutis Academiae Galicianae conscripta a Francisco Kodesch]*. Vienna, 1802, 276 s.

KODESCH, F., *Elementa mathesis purae* [...]. [Tomus I]. Viennae et Tergesti, Apud Josephum Geistinger, 1818, 288 s.

KODESCH, F., *Elementa mathesis purae* [...]. Tomus II. Viennae et Tergesti, Apud Josephum Geistinger, 1820, 444 s. + 18 Tab. (311 Fig.).

KODESCH de Treuenhorst, Francisco, *Elementa mathesis purae* [...]. Tomus I. Editio sekunda aucta. Leopoli, Petrus set Augustus Piller, 1829, 332 s.

KODESCH, F., Lemberg ... / Inlandische Nachrichten. In: *Lemberger Zeitung*, Verlag Joseph Schnayder, 1816, 27. September, Nr. 117, s. 541.

KODESCH, F., Sternbedeckungen durch den Mond. In: *Abhandlungen der Königlichen Böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften*. 8. Band, Physisch-matematischer Teil – Astronomische Beobachtungen von den Jahre 1820 und 1821, an der k. k. Sternwarte zu Prag und zu Lemberg angestellt / Hrsg. Aloys David. Prag, Gottlieb Haase Söhne, 1823, ISSN 1803-5779, s. 95–96.

## LITERATURA A ZDROJE

[1] COLLEGIUM ŚNIADECKIEGO Uniwersytetu Jagiellońskiego. Dostępny z WWW: <[https://pl.wikipedia.org/wiki/Collegium\\_Śniadeckiego\\_Uniwersytetu\\_Jagiellońskiego](https://pl.wikipedia.org/wiki/Collegium_Śniadeckiego_Uniwersytetu_Jagiellońskiego)> [cit. 2018-10-28].

[2] CZOŁOWSKI, Aleksander, *Obraz dziejowy Lwowa: [1750]*. Lwów, Gmina Królestwa Stołecznego Miasta Lwowa, 1896, 20 s., [1] k., tabl., il.

[3] DRBAL, A., Český a rakouský matematik, zeměměřič a pedagog Jan Holfeld (1748–1814) v Čechách a v Haliči. In: *Z dějin geodézie a kartografie 19* / Ed. Antonín Švejda, Praha 2018, ISBN 978-80-7037-310-1, s. 119–126.

[4] DRBAL, A., Čes'kyj i avstrijs'kyj astronom, matematik, geodezist i pedagog profesor dr. František Kodeš z Treuenhorsta (1761–1831) u Lvovi. In: *Sučasni dosjahnennja geodezyčnoji nauky ta vyrobnictva Zbirnyk naukových prac' Zachidnoho geodezyčného tovarystva UTGK* (Lviv, Ukrajina), Editor Ihor Trevoho, 2018, č. I (35), ISBN 1819-1339, s. 32–39.

[5] DRBAL, A., Čes'kyj i avstrijs'kyj matematik i geodezist Jan Holfeld (1750–1814) v Halyčyni i u Lvovi. In: *Sučasni dosjahnennja geodezyčnoji nauky ta vyrobnictva : Zbirnyk naukových prac' Zachidnoho geodezyčného tovarystva UTGK* (Lviv, Ukrajina), Editor Ihor Trevoho, 2016, č. II (32), ISBN 1819-1339, s. 41–44.

[6] DRBAL, A., Perši tvorcí Lviv'skoji geodezyčnoji školy: [František Kodeš aj.]. In: *Lviv'skyj politechnik* (Lviv, Ukrajina), 10. 09. 1994, č. 25 / 2068, s. 5.

[7] DRBAL, A., Profesor doktor Josef Xaver Liesganig (1719–1799) – avstrijskyj astronom, geodezist i kartograf svitovoji slavy. In: *Ukrains'ke nebo 2. Studiji nad istorijeju astronomiji v Ukrajini : Zbirnyk*

*naukovych prac' / Ed. Oleh Petruk*. Lviv, Instytut prykladnych problem mechaniky i matematyky im. Ja.S. Pidstryhača NAN Ukrainy, 2016, ISBN 978-966-02-7386-3, s. 394–414 (669 s.).

[8] DRBAL, A., Rakouský astronom a zeměměřič Joseph Xaver Liesganig (1719–1799). In: *Z dějin geodézie a kartografie 17*, Ed. Antonín Švejda, Praha 2014, ISBN 978-80-7037-249-4, s. 180–196.

[9] DRBAL, A. – KRIL, Mychajlo, Kodeš von Treuenhorst, František. In: *Čechy v Halyčyni: Biohrafičnyj dovidnyk = Češi v Haliči: Biografická přručka / Zpr.* Alexandr Drbal, Mychajlo Kril, Andrij Motornyj, Volodymyr Motornyj, Evžen Topinka. Lviv, Centr Jevropy, 1998, ISBN 966-7022-20X, s. 50 (120 s.).

[10] DUDA, Roman, *Lwowska Szkoła Matematyczna* [The Lviv School of Mathematics]. Wrocław, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2007, ISBN 978-83-229-2868-4, s. 18, 19, 26 (256 s.), (Acta Universitatis Wratislaviensis 2949).

[11] HOF- UND STAATS- SCHEMATISMUS des Österreichischen Kaiserthumes. I. – II. Teil. Wien 1822, s. 215 (494 s.).

[12] HONL, Ivan – PUDR, Jaroslav, O stosunkach polsko-czeskich w dziedzinie geodezji. In: *Przegląd geodezyjny*, (Warszawa), 1960, Nr. 5, ISSN 0033-2127, s. 174–177.

[13] FINKEL, Ludwik – STARZYŃSKI, Stanisław, *Historia Uniwersytetu Lwowskiego*. Cz. 1. Lwów 1894, s. 65–66, 68, 146–148, 153, 154, 162, 177–178, 192, 199, 225–231, 277.

[14] Franz Kodesch von Treuenhorst, *Towarzystwo Naukowe Krakowskie*. Dostępny z WWW: <<http://tnk.krakow.pl/czlonkowie/kodesch-von-treuenhorst-franz/>> [cit. 2018-10-28].

[15] KAFEDRA GEODEZJI. 145 rokov / O. I. Moroz, Z. R. Tartačyńska, V. L. Tarnav'skyj, A. Drbal. [4. vyd., dopl. a přeprac.]. Lviv 2016, ISBN 978-617-607-978-1, s. 21 (200 s.).

[16] KATALOH GRAVJUR XVII. – XX.st. z fondiv Lvivskoji naukojji bibliotéky im. Vasylja Stefanyka AN URSR (Architektura Lvova) / AN Ukr. RSR, Lviv. nauk. b-ka im. V. Stefanyka ; Sest. S. P. Kostuk; Ed. Ja. P. Zapasko. Kyjiv, Naukova dumka, 1989, ISBN 5-12-001091-1, s. 21–22, 34–35 (46, [80] s. : il.).

[17] KODESCH-TREUENHORST, Franz von. [Litografie]. Österreichische Nationalbibliothek – Bildarchiv. Dostępny z WWW: <<http://www.bildarchivaustria.at/Preview/3950238.jpg>>, <<https://polona.pl/item/48245137/0/>> [cit. 2018-10-28].

[18] KODESZ, Franciszek, *Encyklopedia Powszechna S. Orgelbranda s ilustracjami i mapami*. Tom VIII. Warszawa 1900, s. 348.

[19] KRAWCZYK, Jerzy, The Teaching of Geodesy at the Higher Schools of Lvov till the Year 1914. In: *Prace Komisji Górnictwo-Geodezyjnej PAN : Geodezja* (Kraków), 1986, Nr. 32, ISBN 83-04-02246-X, s. 99, 100, 101, 118, 119, 120 (s. 95–120).

[20] KRYP-JAKEVYČ, Ivan, *Istoryčni prochody po Lvovi*. Lviv, Kameňar, 1991, ISBN 5-7745-0316-X, s. 106–107 (167 s.).

[21] KRIL, Mychajlo Mychajlovyč, *Slovjans'ki narody Avstrijs'koji monarchiji: Osvitni ta naukoví vzajemny v ukrajincjamy*. 1772–1867. Lviv, Spolom, 1990, ISBN 966-7445-22-1, s. 179–180, 216, 252, 262, 266 (422 s.).

## ASTRONOM, MATEMATIK A ZEMĚMĚŘIČ FRANTIŠEK KODEŠ (1761–1831) ALEXANDR DRBAL

- [22] KULIK, J. Ph., *Lehrbuch der höheren Analysis*. Prag, Kronberger und Weber, 1831, s. 51 (470 s.).
- [23] LEWICKI, Karol, Kodesch von Treuenhorst, Franciszek. In: *Polski Słownik Biograficzny*. Tom XIII, zeszyt 2. Wrocław ; Warszawa ; Kraków, Wyd. PAN, 1967, s. 244–245.
- [24] LIESGANIG, Joseph, *Dimensio graduum meridiani Vienensis et Hungarici, augustorum jussu et auspiciis suscepta*. Vindobonae 1770, [18], 262, [3] p. : (Tab. II).
- [25] LIST DO JP ZACH, dyrektora obserwatorium astronomicznego w Gota, i uwagi tego astronoma nad stanem dawniejszym obserwatorium astronomicznego we Lwowie. In: *Nowy Pamiętnik Warszawski*. Ed. Franciszek Ksawery Dmochowski. Tom 13 (1804), Nr. 38 (Luty), s. 192–203.
- [26] LISTE DER ÖSTERREICHISCHEN ORDEN UND EHRENZEICHEN. Dostępny z WWW: [https://de.wikipedia.org/wiki/Liste\\_der\\_österreichischen\\_Orden\\_und\\_Ehrenzeichen](https://de.wikipedia.org/wiki/Liste_der_österreichischen_Orden_und_Ehrenzeichen) [cit. 2018-10-28].
- [27] MOROKIŠKO, Jevstachij Petrovyč, Alhebra ta jiji vykladannja u L'viv's'komu universyteti v XIX st. In: *Narysy storiji pryrodoznavstva i techniky* (Kyjiv, Ukrajina). 1985, Vyp. 31, ISSN 0320-0647, s. 6–8.
- [28] OSTASZEWSKI-BARAŃSKI, Kazimierz Piotr, *Wacław Michał Zaleski (1799–1849). Zarys biograficzny*. Lwów, Drukarnia M. Schmitta i Sp., 1921, s. 5–16 (278 [2], XIV, [2], 387, [1] s.).
- [29] PRYTULA, Jaroslav Hryhorovyč, Kodeš Franz. Dostępny z WWW: <http://www.mmf.lnu.edu.ua/index.php/istoriia/vydatni-osobystosti/item/1057-franc-kodesch-von-treuenhorst.html> [cit. 2018-10-28].
- [30] Rede Seiner, des Galizischen Landesgouverneurs... In: *Wiener Allgemeine Literaturzeitung* (Vyd. Heubner und Volke), Jahrgang 15, 1814, 22. Februar, № 15, Sp. 244–248.
- [31] *Rede Seiner, des Galizischen Landesgouverneurs Herrn Peter Grafen von Goess ...* Exzellenz, gesprochen bei Dekorierung des Herrn Professors und vormaligen Universitäts-Rektors zu Krakau Franz Kodesch, mit der goldenen grossen Ehren-Medaille sammt Kette; im akademischen Saale zu Lemberg am 9. May 1813. Mit einer kurzen Beschreibung dieser Feyerlichkeit, und den eingeschalteten Dankreden. Lemberg, gedruckt mit Piller'schen Schriften, [1813], 24 s.
- [32] *Reden, welche bei der feierlichen Aufstellung des Bildes des Herrn Franz Kodesch, d. ff. KK. u. WW Doktors, k. k. Rathas und Professors der reinen Mathematik an der Lemberger Universitaet am 29. July 1822 gehalten wurden*. Lemberg, Joseph Schnayder, 1822, 23 s.
- [33] REKTORY L'viv's'koho universytetu. Dostępny z WWW: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Ректори\\_Львівського\\_університету](https://uk.wikipedia.org/wiki/Ректори_Львівського_університету) [cit. 2018-10-28].
- [34] REKTORZY Uniwersytetu Jagiellońskiego. Dostępny z WWW: [http://pl.wikipedia.org/wiki/Rektorzy\\_Uniwersytetu\\_Jagiellońskiego](http://pl.wikipedia.org/wiki/Rektorzy_Uniwersytetu_Jagiellońskiego) [cit. 2018-10-28].
- [35] RÖSKAU-RYDEL, Isabel, *Kultur an der Peripherie des Habsburger Reiches : die Geschichte des Bildungswesens und der kulturellen Einrichtungen in Lemberg von 1772 bis 1848*. Wiesbaden, Harrassowitz, 1993, ISBN 978-3-447-03423-4, s. 325, 331 (XII, 421 s.).
- [36] *SCHEMATISMUS des Königreiches Galizien und Lodomerien*. Für das Jahr 1830. Lemberg, J. J. Piller, 1830, s. 140, 354, 359, 360 (388 s.).
- [37] SCHUSTER, František, Život a dílo astronoma Antonína Strnada. In: *Říše hvězd*, Roč. XII, 1931, červenec, č. 6, ISSN 0035-5550, s. 97–107.
- [38] STOKSIK, Janina – TRACZEWSKA-BIAŁKOWA, Zofia, W 350-tą rocznicę – powstaniu Katedry Geometrii Praktycznej. In: *Geodezja i kartografia* (Warszawa), 1981, Tom XXX, Nr. 3-4, ISSN 0016-7134, s. 163–173.
- [39] STÖGER, Michael Franz, *Worte der Erinnerung an Dr. Franz Kodesch von Treuenhorst, [...]*: [Nekrolog]. Lemberg, Joseph Schnayder, 1832, 8 s.
- [40] SULIK Anatol F, Inwentarz pochówków na cmentarzu wieloznaniowym w Brodach, dawniego wojewódstwa tarnopolskiego (stanem na 01.01.2011 roku). *Příloha dopisu „Rady ochrony Pamieci walk i męczeństwa ze dne 21 lipca 2011 r. pani Józefie Kędzierskie do Krakowa* (Strojopis). Dostępny z WWW: <http://www.brodzianie.one.pl/cmentarz.pdf> [cit. 2018-10-28].
- [41] PHÖNIX ZUR RUNDEN TAFEL : [Loge „Phönix zur runden Tafel“ in Lemberg]. Dostępny z WWW: [http://freimaurer-wiki.de/index.php/Phönix\\_zur\\_runden\\_Tafel](http://freimaurer-wiki.de/index.php/Phönix_zur_runden_Tafel) [cit. 2018-10-28].
- [42] *WAS VERDANKT OESTERREICH DER BEGLÜCKENDEN REGIERUNG SR. MAJESTÄT KAISER FRANZ DES ERSTEN ?* / Hrsrg. Adolf Bäuerle. Wien, Anton von Haykul, 1834, s. 378 (464 s.).
- [43] *WIADOMOŚCI KRAJOWE*. In: *Gazeta Lwowska*, Lviv, Ukrajina, 1824, 17 maja, Nr. 57, s. 253.
- [44] ZACH, Franz Xaver, Uwagi P. ... nad listem pisanym przez pana Kodesch nauczyciela Matematyki w Akademii Lwowskiej, w okazyi pisma, które umieszczone było w Numerze poprzedzającym Pamiętnika. In: *Nowy Pamiętnik Warszawski*. Ed. Franciszek Ksawery Dmochowski. Tom 13 (1804), Nr. 39 (Marzec), s. 318–329.
- [45] ZACH, Franz Xaver, Über eine Erklärung des Professors der Mathematik in Lemberg, Franz Kodesch, gegen einem Aufsatz in IV Bande der M. C. (s. 547). In: *Monatliche Correspondenz zur Beförderung der Erd- und Himmels-Kunde herausgegeben vom Freyherrn von Zach*. Band 6. Gotha, 1801, s. 278–290.
- [46] ZAJĄCZKOWSKI, Władysław, *c. k. Szkoła Politechniczna we Lwowie : Rys historyczny jej założenia i rozwoju, tudzież stan jej obecny*. Lwów, Nakładem Szkoły Politechnicznej, 1894, s. 12, 13 (170 s.).
- [47] ZALESKI, Wacław, Wspomnienie o życiu profesora Fran. Kodesza z Treuenhorstu. In: *Rozmaitości: pismo dodatkowe do Gazety Lwowskiej* (Lviv, Ukrajina), 1832, 12 maja, Nr. 19, s. 159–164.